

Í baklás

Oddagrein

TAD hendir so nógv í føroyska samfelagnum í hesum tíðum var parolan í oddagreinini í gjár, men so er at spyrja, hvørja leið gongur tað!

Tí veruliga er ilt at fáa eyga á glottar. Tað vit hoyra í fjølmiðlunum er mestsum um tað sama, um somu fáu persónar og fyrirkurnar, teir varða av. At fyrirtakssemið mestsum er latið upp í hendurnar á somu fáu personasjum. Men um hetta eru tær einastu dugandi og viljandi kreftirnar, tað er tann alt-sigandi spurningurin.

MEN lítið fyrri at siga einki tykist koma burtúr, hugsa vit um nýggjar leiðir, øðrvísi vinnulív við fjøltáttan. Vit hava ovurstórt umsitingarapparat, sum fyrri tað mesta framleiðir stutt og greitt – nei. Nú vita vit, at skrekkin enn situr í mongum manni, tí fortíðin sviður. Harfyrri er als eingin grund til at fara heilt í baklás.

SAMGONGAN fór til verka við tí politikki at skipa fyrri størri virksemi í landinum. Og nú er árið liðið síðan val var og enn hevur tó lítið verið at sæð til nýggjar vinnuleiðir ella tiltøk.

HARMULIGT at frætta um prosjekt, menn seta vónir til og vænta verða byrjunarstuðlað, verða at siga kroyst burtúr, tí leingi gongst at fáa svar frá myndugleikunum – og tá tað so kemur, er svarið oftast nei.

NÚ átti lætan verið til aftur at líta framá, taka upp teir trægrir, sum tó finnast, og leggja í vaðið. Ein umsiting, sum brúkar tíð sína til at skriva langar og ofta óneyðugar frágreiðingar og sum ferðast hópin nógv uttanlands, ella til at taka ímóti ferðandi, er til lítla nyttu fyrri samfelagið, sum bara eigur at brúka kreftirnar til at leita sær nýggjar leiðir, nýggjar livihættir.

GREMJAN um viðurskiptini hava vit ikki brúk fyrri í dag. Fjølmiðlarnir eru túsund-kunstnarar í so máta. Eitt seinasta dømi man vera ferðarásstjórn.

EIN embætissstætt, ið einki annað veit ella sær uttan mistreysti, henni hava vit minst av øllum brúk fyrri.

Sosialurin

viðmerking

Herstöðirnar og pengarnir

Statskassin hevur spart miljardir uppá herstöðirnar í Føroyum og í Grønlandi

Herfyrri sendi eg lögmanni bræv og bað hann fáa greitt at vita frá donsku stjórnini, hvat hevur gingið fyrri seg á herstöðunum í Føroyum. Tann beinleiðis orsøkin til brævið var, at tað nú er alment váttað, at danska stjórnin í 1957 – hóast hon alment segði tað øvugt – loyvi amerikanarum at senda kjarnorkuleidd bumbuflogfør yvir Grønland og at goyma kjarnorkubumbur í Grønlandi.

Enn havi eg onki svar fingið frá lögmanni, men í fjølmiðlunum havi eg frætt, at hann ætlar at reisa spurningin. Tað má hann gera í álvara og ikki bert uppá kvamsvis.

Peningur er eitt annað áhugavert mál í sambandi við tað, sum er komið fram um herstöðina í Thule.

Hava spart nógv

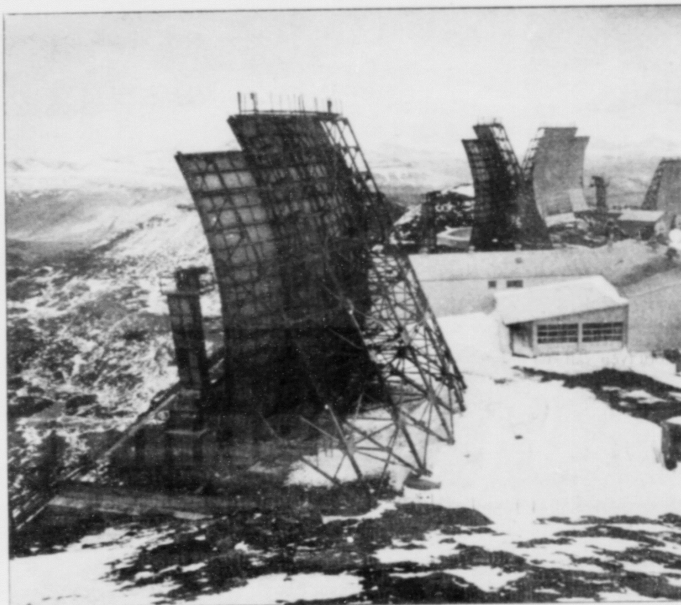
Í Føroyum hevur javnan verið ført fram, at statskassin hevði stóra inntøku av herstöðini á Sornfelli. Serliga hevur Tjóðveldisflokkurin borið hetta sjónarmið fram. Tá Løttingið herfyrri viðgjørdi eitt uppskot um at kanna peningarenslið millum Føroyar og Danmark, hevði eg floksins vegna m.a. hesar viðmerkingar:

»Aðrir spurningar eru torgreiddari og kunnu ikki gerast upp av búskaparfrøðingum, t.d. ta ávirkan sum herstöðin í Mjorkadali hevur havt á donsku verjuútreiðslurnar, har møgular spardar útreiðslur eru at rokna sum inntøka fyrri statskassin (tað er kunngjørt, at Danmark er tað NATO-landið, sum hevur fægstar verjuútreiðslur pr. íbúgva, og kemst hetta ivaleyst av, at herstöðirnar í Føroyum og Grønlandi muna so væl)«.

Danir hava at kalla ongar viðmerkingar gjørt til spurningin. Ikki fyrr enn táverandi ríkisumboðsmaðurin Bent Klinte í fjør heyst dittaði sær til at skriva eitt lesarabrev í Dimmalætting, har hann rættliga bersegir skrivið, at pástandurin um, at danir høvdu inntøku av herstöðini á Sornfelli, var tvøt. Tvøturi-móti høvdu danir einar 10 mió. kr. í útreiðslu árliga av herstöðini.

Nú kemur tað fram

Avdúkingarnar av loynipolitikkinum í Grønlandi hava fingið danir at nevna tann figgarliga spurningin eisini. Eg skal her endurgeva trí brot úr Politiken í juli.

Tað er fávitska at halda, at statskassin bert hevur havt útreiðslur av herstöðunum í Føroyum, skrivur Finnogi Ísakson í viðmerking síni

Í oddagrein skriviði blaðið:

»Samtidig er Danmark et af de lande, der gennem årene har anvendt færrest midler på sit forsvar og dermed ydet mindst til det fælles forsvar. H. C. Hansen har som mange andre set forsvarsaltalerne om Grønland som en vigtig dansk modydelse«.

Í sama blaði hevði Rune Bech samrøðu við Poul Villume á universitetinum í Keymannahavn. Hann er leiðandi danskur granskari í Kalda Krignum. Í samrøðuni varð skrivað:

»Han mener også H.C.'s Grønlandspolitik var med til at sikre Danmark et uforholdsmæssigt billigt medlemskab af NATO, da Grønland spillede en stor rolle for dansk sikkerhedspolitik«.

Í einari »Analyse« skriviði Ib Fauly í Politiken henda sama 1. juli, at avgerðin hjá forsætisráðharranum í 1957 skal skiljast út frá tí, at eftir uppreisturin í Ungarn í 1956 leikaði Kalda Krigið harðast á:

»Danmark havde brug for den amerikanske sikkerhedsgaranti, men hørte ikke til de store bidragydere i NATO.

De amerikanske baser i Grønland – og især Thulebasen – var Danmarks måske væsentligste bidrag til det vestlige forsvare«.

Teir vunnu miljardir

Hesi trí brotin, sum eru tikin úr Politiken, munnu sannføra ein og hvønn um, at danski statskassin hevur spart miljardir tey seinastu 40–50 árinu uppá herstöðirnar í Grønlandi.

Og ivast so nakar í, at herstöðirnar í Føroyum, serliga tann á Sornfelli, eisini hava spart statskassanum miljardir hesi seinastu 35 árinu? Stöðin á Sornfelli hevur verið eitt hitt mest týðandi liðið í ávaringarskipanini Early Warning, sum røkkur úr Grønlandi til Skotlands.

Føroyar liggja mitt í Norðuratlantshavi á einari leið, har herskipaflotar, við kjarnorkuleiddum kavbátum og herskipum, møttast. Tað skal meira enn fávitska til at trúgva lesarabrevinum hjá fráfarna ríkisumboðsmanninum um, at statskassin hevur bert havt útreiðslur av herstöðunum í Føroyum.

Teir hava spart og spart nógv uppá hesar herstöðir. Og spardar miljardir telja sum kunngjørt líka nógv sum miljardir í inntøkum.

Finnogi Ísakson

Verilsí/íbúð í Keymannahavn

Føroyskt par við einum barni søkir verilsí ella íbúð í Keymannahavn til framleigu í summar.

Tlf. 074 45 01 31 (spyr eftir Hervør)

Kvinnuhúsið

Ráðgevingin hjá Kvinnuhúsinum er opin hvørt hóskvöld frá kl. 19.00–21.00, Inngongd hjá KFUM, Oman Pisavarða 2, ella á tlf. 17200.

Kvinnuhúsið er opið gerandisdagar frá kl. 10.00–16.30. Telefonin, 17200, svarar hvønn dag frá kl. 10.00 fyrrapart til kl. 7.00 á morgni.